

- og franske IT-normer - smitter af på effektiviteten i EPS sekretariatet, noget jeg bestandigt forsøger at være efter, omend det ikke er mit direkte ansvarsområde.

På sekretariatet hænger en række på en snes billeder af tidligere præsidenter for EPS, nedenunder hænger en cirka ligeså lang række af kopier af Hewlett-Packard-Pris diplomer, som EPS står for. Det er spøjst at bemærke, at priserne især flød mod vore breddegrader, da Danmark havde præsidiet. Det er vigtigt, at danske fysikere er med hvor vigtige faglige beslutninger træffes. Jeg tænker her især på de faglige divisioner og grupper. Disse arrangerer konferencer og udstikker til en vis grad fronten inden for de faglige områder i europæisk fysik. Det er yderst betænkeligt at danske fysikere stort set ikke kender til eller er med i disse aktiviteter. Jeg har taget initiativ til at EPS opbygger et kommunikationssystem (via e-mail) således at divisioner og grupper kan komme i kontakt med alle potentielt interesserede og informere om deres aktiviteter, valg til bestyrelse osv. En glædelig ting er at Preben Alstrøm med executiv komitéens fulde opbakning, fik councils godkendelse til at starte en ny Division i Ulineær Fysik, med dansk formand. Det hjælper at DFS er med.

Det vil nok føre for vidt at opsummere alle aktiviteter i EPS, nævnes skal blot at ifølge strategiplanen står følgende emner højt på dagsordenen: Issues of professional physicists, next generation of physicists, public awareness, east-west cooperation, physics and un-

derdeveloped regions, communication within EPS and between divisions and members (min portefølje). Der-til kommer forskellige aktionsgrupper, der blandt andet skal føre EPS ind i IT alderen, forslag til håndtering af elektronisk publikation etc., arrangement af 11'te generelle EPS konference i London, den 6.-10. september i år, osv.

Med tiden kunne EPS komme til at spille en betydelig rolle. EPN skal væsentlig forbedres og blive selv bærende. Kontakten til de bevilgende myndigheder i Bruxelles skal udbygges, divisionernes medlemstal og indflydelse mangedobles. Der er nok at tage fat på og det er vigtigt at de skandinavisk-baltiske selskaber er med til at præge denne udvikling, der snart er på vej. Forslag og kommentarer er velkomne til noget, jeg kunne tage op i EPS.



Per-Anker Lindgård er dr.scient. og netop genvalgt som medlem af EPS executive committee.

Forskningsfinansiering – en bemærkelsesværdig erfaring fra UK

Sir Arnold Wolfendale, præsident for Det Europæiske Fysiske Selskab (EPS)

Indledning

Størrelsen af et lands forskningsbevillinger er en indikator på landets videnskabelige tilstand. Efter en lang periode med stagnation – især for grundforskningen – er situationen i UK pludselig blevet forbedret bemærkelsesværdigt. Dette korte bidrag beskriver situationen, hvordan den opstod, og hvad der måske kan læres af den, i hvert fald i nogle lande.

Forskningsbudgettet i UK for 1999–2002

Selvom den nye regering ("New Labour"), der blev valgt i 1997, i valgkampen havde lovet at øge forskningsbudgettet, må det indrømmes, at det var en velkommen overraskelse, at dette rent faktisk skete.

Detaljerne er som følger: I årene 1999–2000, 2000–2001 og 2001–2002 vil væksten være henholdsvis 7,3%, 12,7% og 14,8%. Det sidstnævnte tal svarer til et totalt budget på 1,658 mia. engelske pund. Derudover bidrager "the Wellcome Trust" (en velgørende fond, som finansieres af et multinationalt farmaceutisk firma) yderligere med 400 mio. pund over den 3-årige periode.

En del af bevillingerne er øremærkede til specielle formål (f.eks. er 100 mio. pund øremærket til en ny Röntgen-synkrotronkilde i Daresbury), og der er taget særlige hensyn til biologisk forskning (f.eks. er de 300 mio. fra "the Wellcome Trust" afsat specielt til "medicinske" forskningsområder), men der er naturligvis et væsentligt element af fysik i disse aktiviteter.

Af særlig interesse er tildelingen af 600 mio. pund over de tre år til en "fælles infrastruktur fond". Denne fond er konstrueret til at hjælpe med at forbedre forskningsinfrastrukturen på britiske universiteter. "Infrastruktur" fortolkes i en bred forstand således, at det ikke alene dækker bygninger og større udstyr, men der er også enighed om at store teleskoper hører til i denne kategori. Ansøgningerne er for tiden ved at blive behandlet, og det vil blive specielt interessant at se, hvorledes fysik – i alle dens afskygninger – klarer sig.

Hvis han læser regeringens udtalelser om formålet med "the Science and Engineering Base" (SEB), så er der ingen tvivl om, at man foretrækker "anvendt" fremfor "ren" fysik. Dette er imidlertid uundgåeligt – og nogle vil sige, at det endog er ønskeligt. Regeringens mål er

- at skabe velstand
- at reducere omkostningerne ved at fjerne eller mindske medicinske og sociale problemer samt fødevarer-, landbrugs- og miljøproblemer.
- at øge livskvaliteten.

Andre, temmelig ordrige, udtalelser henviser til den internationalt konkurrencedygtige forskning, som øger UK's autoritet i forhandlinger, der har en videnskabelig eller teknologisk dimension. Denne forskning har en klar grundvidenskabelig komponent.

Regeringen er meget opmærksom på SEB's rolle i at producere højtuddannede personer og den betragter ph.d. uddannelserne på universiteterne som en væsentlig styrke i UK's forskning – ikke blot ved at producere fremtidens nøglepersoner, men også i kraft af den forskning de udfører.

Et vedvarende problem i UK – og andre steder – har været vores dårlige udnyttelse af den forskning, der udføres i landet. De eksisterende programmer, som skaber kontakt mellem industrien og universiteterne bliver nu yderligere forbedret. De nuværende og nye programmer giver ikke alene støtte til fælles forskning og udvikling, men også til konstruktion af prototyper, udarbejdelse af forretningsplaner, juridiske omkostninger osv. Ingen med en ide til "en bedre musefælde" skal mangle midler.

A pro pos musefælder, så er der en interessant ost i fælden: hvis der er industristøtte i ens arbejde, så har man en chance for at modtage en særlig pris – ROPA ("Realising Our Potential Award"). Disse priser gives for grundforskning og har været meget motiverende for universitetsansatte. Programmet startede i 1994, og indtil nu er der uddelt 109 mio. pund. Efter en langsom start, er fysik kommet godt med.

Hvad kan andre europæiske lande lære?

Med risiko for at virke anmassende, vil jeg gerne foreslå nogle ideer, som kan være af værdi for mine europæiske venner, især dem, hvis forskningsindsats lider under mangel på midler.

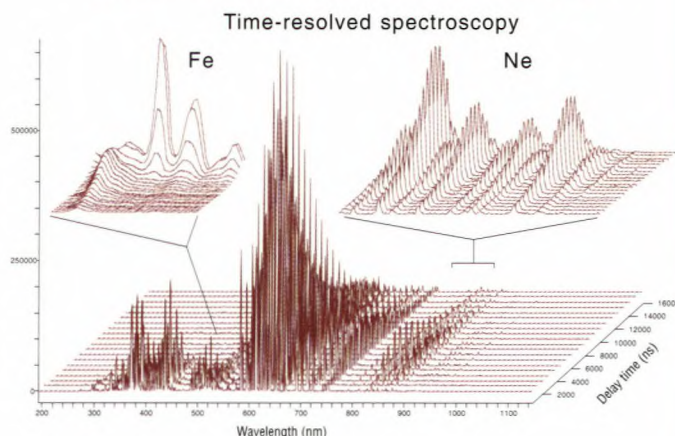
THE MECHELLE SPECTRAL SYSTEMS



Our spectrograph system, with optional fibre optic input, combined with the latest CCD/ICCD technology, offers a number of unmatched features.

- Simultaneous spectral recording from 200 to 1100 nm. No scanning or moving parts.
- Multichannel time-resolved recordings from 3 ns.
- No overlapping wavelengths and true spectral continuity.
- High constant spectral resolution (CSR™) 0.04 nm at 300 nm.
- Compact, rugged and portable.
- Compatible with GRAMS/32™ and other laboratory software.

For more information about the Mechelle™, please contact us or visit our Homepage



Tel: +46 8 605 70 90

Fax: +46 8 605 71 01

Homepage: www.multichannel.se

E-mail: mechelle@multichannel.se

Bliv ved med at presse din regering. I UK har vi en pressionsgruppe – SBS (“Save British Science”) – som mange af os tilhører, og som har arbejdet hårdt for at få politikerne til at se videnskabens behov.

De rigere lande kan bruge det argument, at hvis Storbritannien kan give forskerne flere penge, så må vi i hvert fald også kunne. Vi har selv brugt dette argument, hvor vi gentagne gange har brugt USA, Japan, osv. som sammenligning.

Arbejd hårdt med den folkelige forståelse af forskningen. Det er afgørende at få offentligheden på vores side. Hvis I ikke allerede har en national videnskabs-festival, så få en. I UK deltager omkring en million mennesker hvert år i et udvalg af arrangementer i denne festival.

Bliv ved med at understrege værdien af fysik som

støtte for biologien i dens mange former. Medmindre du er fuldstændig overbevist om, at du har en chance for at opdage en ny tilstandsform eller en ny naturkraft, så skal du i det mindste overveje at ændre din forskning til noget, der har betydning for menneskets forhold. Mange af os, måske de fleste, lagde kursen for vores forskning ved et tilfælde.

Jeg støtter fuldt ud CERN og ESA, men hvis vi skal holde fysikforskningen i live i nogle af vore fattigere lande, er det nødvendigt at tage drastiske midler i brug, og andre områder vil have brug for mere støtte.

Prøv at sikre, at der udvikles en opfattelse i skolerne, hvor fysik bliver betragtet som en glimrende uddannelse til et stort antal erhverv - og ikke blot indenfor forskning.

Oversættelse: Kvant.

Generalforsamling i Dansk Fysisk Selskab

Jens Olaf Pepke Pedersen, Formand for DFS

Dansk Fysisk Selskab afholder sin generalforsamling på Hotel Nyborg Strand fredag den 4. juni kl. 13.30. Kvant bringer her en skriftlig beretning fra formanden. Der kommer dog også en mundtlig beretning på generalforsamlingen.

Et begivenhedsrigt år

Det har været et begivenhedsrigt år for Dansk Fysisk Selskab – og også for dansk fysik og naturvidenskab. Men mens det har været et godt år for DFS, kan man næppe sige, at det har været et godt år for dansk naturvidenskab. Naturvidenskaben er trængt, både fra politisk hold og fra en generel udvikling, hvor unges interesser går udenom naturvidenskab. Ganske vist mangler der ikke positive udmeldinger fra hverken forsknings- eller undervisningsministeren. Men der er ikke megen handling bag udmeldingerne. Problemet er ikke den totale forskningsbevilling, men en kortere og kortere tids-horisont, hvor pengene følger programpakker med få års løbetid. Imens reduceres de faste bevillinger til f.eks. universiteterne.

Det tager imidlertid mange år at bygge et godt forskningsmiljø op, og hvis vi skal kunne tiltrække forskere også i fremtiden er det nødvendigt, at forskningsmiljøerne ikke forringes yderligere. De sidste års besparelsesrunder indenfor naturvidenskab på f.eks. KU har ikke gjort det mere attraktivt at gå igang med et naturvidenskabeligt studie – og man kan frygte, at der er sat en selvforstærkende udvikling igang, når vi ser nuværende studerende gå ud og advare kommende studerende mod at begynde på et naturvidenskabeligt studie samtidig med at vi i løbet af en overskuelig årrække vil mangle f.eks. gymnasielærere inden for naturvidenskaben.

Medlemsudviklingen

Medlemsudviklingen i DFS har i en årrække været vigende, og det er naturligvis beklageligt, da DFS er et medlemsdrevet selskab, hvis succes er afhængig af en stor medlemsskare – og deres frivillige arbejdskraft. Medlemstallet er således faldet støt fra 806 medlem-

mer ved udgangen af 1992 til 560 medlemmer ved udgangen af 1997. Til gengæld er alle medlemmerne “reelle”, idet medlemsregisterfører Bjarne Andresen med hård hånd sletter de medlemmer, der ikke betaler kontingent. Alene i 1998 blev der således slettet 45 medlemmer, der selv efter to rykkere ikke havde betalt kontingent. Jeg vil her gerne takke Bjarne for hans indsats med at vedligeholde medlemsregisteret og for med stor omhu at besvare alle de mere eller mindre venlige henvendelser vi modtager fra medlemmerne i forbindelse med kontingentbetaling, flytning, udeblevne Kvant'er osv.

For at vende udviklingen i medlemstallet igangsatte vi i midten af 1998 forskellige hvervningsinitiativer, bl.a. fik alle årsmødedeltagere, som ikke var medlemmer af DFS (og det var mere end halvdelen!) en hilsen fra formanden samt en opfordring til at melde sig ind i selskabet. I skyndingen fik vi endda også sendt opfordringer til et par årsmødedeltagere, der allerede var medlemmer! I efteråret opfordrede KIF deres medlemmer til at melde sig ind i DFS, og der blev gennemført en række uddelinger af Kvant på institutter og arbejdspladser.

Ved udgangen af 1998 kunne vi derfor glæde os over, at udviklingen i medlemstallet var vendt, idet DFS sluttede året med 601 medlemmer. Vi har fortsat initiativerne i 1999 - bl.a. uddelte vi alene i januar over 2.000 stk. Kvant sammen med en opfordring om medlemsskab, og det er nu også muligt at melde sig ind i selskabet via vores hjemmeside. Det sidste initiativ har bl.a. medført, at vi har fået en pæn tilgang af medlemmer fra alle egne af landet og også nye grupper af medlemmer, bl.a. gymnasielærere, gymnasieelever, HTX studerende, seminariestuderende m.m. Ialt er der i de første fire måneder af 1999 kommet en tilgang på ca. 90 nye medlemmer, så der er begrundet håb om, at vi også kan øge medlemstallet i 1999.

Kommunikationen med medlemmerne

Hvis vi imidlertid skal fastholde de nye medlemmer fremover, må vi samtidig sørge for, at medlemmerne også oplever, at de får noget ud af deres medlemsskab. På sidste generalforsamling blev der således givet udtryk for, at kommunikationen til medlemmerne var